

MEMÒRIA ANUAL

2017

En el recorregut que vam iniciar ara fa vuit anys, amb el suport del conjunt d'administracions públiques catalanes i de l'Obra Social «la Caixa», aquest 2017 ha estat un any de creixement i consolidació per a la nostra entitat. Des del teixit de lluita contra l'estigma, del qual som una peça més, hem de celebrar que per quart any consecutiu l'enquesta de salut mental de la Generalitat de Catalunya ens indica que els nivells de discriminació continuen disminuint a casa nostra, tot i que encara es troben lluny del nostre objectiu, que és que s'eradiquin.

Primer de tot, m'agradaria celebrar amb vosaltres que el projecte de sensibilització per a joves als instituts de Catalunya, «What's up! Com vas de salut mental?», s'ha establert com una referència en el seu segon any de vida. Aquest curs hem estat presents en 42 centres amb més de 2.500 alumnes participants, unes xifres que ens encoratgen a continuar endavant.

SALUTACIÓ DEL PRESIDENT

EDGAR VINYALS,
president d'[Obertament](#)

Al mes d'abril, es va presentar oficialment Obertament Balears: 3 Salut Mental, aliança de les entitats Gira-Sol, Estel de Llevant i Es Garrover, que des de fa 20 anys treballen en l'àmbit de la salut mental a Mallorca; amb la nostra col·laboració i experiència, han implantat a les Illes Balears una acció continuada de lluita contra l'estigma en salut mental. Ens hem de felicitar perquè tots

els aprenentatges, experiències i metodologies acumulats d'aquests anys serveixin per estendre la nostra missió dins i fora de Catalunya.

Una de les fites de la qual ens sentim més orgullosos és de la tasca a petita escala en els municipis de Catalunya. L'any passat vam posar les primeres pedres de tres plans locals de lluita contra la discriminació a Granollers, Urgell-Segarra i el Berguedà, que durant el 2018 i 2019 tindran el seu recorregut i els seus fruits. També han vist la llum els primers itineraris formatius, un catàleg de recursos, formacions i accions d'assessorament per tal de capacitar i apoderar un territori per al seu lideratge antiestigma. A través del coneixement del nostre equip tècnic, els posem a disposició de professionals, activistes locals, entitats i taules de salut mental per a la seva implementació. La tasca local és imprescindible perquè és a escala municipal i del dia a dia on acaben succeint els canvis reals i on, malauradament, hi ha més dificultats per a la gent que conviu amb un trastorn mental.

No voldria tancar sense recordar el nostre company Josep Anton Llorba, president d'Obertament, que ens va deixar de manera sobtada a finals de l'any passat. Us demanaria que, de la mà del seu record, tinguéssim un pensament per a tota aquella gent que ha destinat part de la seva vida, el seu esforç i la seva

intelligència a aconseguir un món un pèl més habitable per a la resta. La lluita contra l'estigma en salut mental no té raó de ser si no es fa col·lectivament, no té sentit si, alhora, no fem una aposta real per posar la vida al centre de les nostres vides, una vida que estaria buida si no fóssim generosos amb aquells, com en Josep Anton, que ja no ens acompanyen però que han format part d'aquest viatge.

**«LA LLUITA
CONTRA L'ESTIGMA
EN SALUT MENTAL
NO TÉ RAÓ DE
SER SI NO ES FA
COL·LECTIVAMENT»**

Finalment, vull manifestar un agraïment sincer als imprescindibles. Gràcies a totes i tots els activistes que, amb el seu testimoni, temps i valentia, ens ajuden a recórrer plegats un camí que, sí o sí, ens ha de portar a una societat lliure d'estigma.

DESTACATS DE L'ANY

GENER

Sensibilització a periodistes del diari Ara

FEBRER

Rodatge de la campanya #NoTinguisDepressió

JULIOL

Projecte contra l'estigma en el sistema sanitari: presentació al Departament de Salut

AGOST

Formacions sobre *storytelling* a activistes

SETEMBRE

Obertament, a la 8a conferència internacional «Together Against Stigma», a Copenhaguen

ABRIL

Presentació d'Obertament
Balears

MAIG

Obertament, guardonada per la
Confederació amb el 1r premi en
Transformació Social

OCTUBRE

La salut mental a l'entorn
educatiu: «ConeixAprènParla»

NOVEMBRE

Preparem els testimonis de
«Parla Obertament»

JUNY

Denúncia pública
contra «El Circo
de los Horrores:
Manicomio»

DESEMBRE

Denúncia sobre
el llenguatge a
l'àmbit polític: «La
salut mental no fa
campanya»

La lluita contra l'estigma només serà efectiva amb la implicació de les persones amb experiència pròpia. Només així podem donar veu a històries reals que puguin acabar amb el tabú, transformar estereotips i combatre els prejudicis que hi ha sobre la salut mental.

Durant el 2017, la lluita contra l'estigma va aparèixer 211 cops a la premsa, i en 52 ocasions vam comptar amb el relat d'històries de portaveus en primera persona que han denunciat públicament haver patit discriminació per raó de la seva salut mental.

Un dels principals projectes en els quals s'ha centrat l'activisme ha estat el projecte educatiu «What's up! Com vas de salut mental?». Aprofitant que es presentava públicament de cara al curs 2017-18, es va aconseguir que les persones que hi havien participat ho expliquessin en entrevistes a la premsa, tertúlies de ràdio i reportatges de televisió. Diversos joves van tenir l'oportunitat d'exposar la importància de trencar el silenci i parlar de les seves experiències d'incorpensió i discriminació pel fet d'haver travessat algun tipus de trastorn de salut mental durant l'època escolar.

També ha estat un any on hem comparegut als mitjans de comunicació quan algun tema d'actualitat era susceptible de contribuir a l'estigmatització de la salut mental. Un cop més, han estat els mateixos activistes els encarregats d'alertar sobre la perillositat de certs estereotips o la inapropiació de l'ús de llenguatge estigmatitzador per part de representants públics en determinats contextos polítics.

MOVIMENT ANTIESTIGMA: ACTIVISME

Coincidint que l'OMS dedicava el seu Dia de la salut a la depressió, vam elaborar set càpsules de vídeo per abordar els prejudicis que hi van associats. Sis activistes van compartir les seves vivències personals en què destacaven les atribucions negatives que se'ns fan a les persones quan passem per un episodi de depressió. Durant la campanya, els vídeos van rebre més de 50.000 visites a les xarxes socials.

**DELS 211
IMPACTES
A PREMSA,
52 APARICIONS
HAN COMPTAT
AMB LA
PRESENCIA
D'UNA
ACTIVISTA**

L'activisme també va tenir lloc a través de l'àmbit digital. 72 persones van parlar de la seva experiència en salut mental a través dels blogs d'Obertament, i ho van fer a través de 121 textos que feien focus en diverses temàtiques i cercaven trencar prejudicis i tabús sobre salut mental.

**121 POSTS ALS BLOGS
72 BLOGUERS I
BLOGUERES
136.360 INTERACCIIONS
A XARXES SOCIALS
+ DE 10.000 VISITES A
LES CÀPSULES DE
VÍDEO SOBRE LA
DEPRESSIÓ**

Als blogs, s'hi van publicar des de testimonis de discriminació en àmbits com el sanitari o l'educatiu fins a crítiques de pel·lícules i sèries, passant per reflexions sobre les experiències viscudes a l'activisme. També va ser l'espai per denunciar realitats estigmatitzadores, com «El Circo de los Horrores: Manicomio» o l'anunci de Campofrío «Amodio», així com per reivindicar drets i treballar des de la interseccionalitat, com el 8-M i el 25-N. Per ciberactivisme no només entenem els blogs, sinó que també tenim en compte la participació de totes aquelles persones que van comentar i compartir massivament els nostres missatges a les xarxes socials.

PROJECTE EDUCATIU

What's up! Com vas de salut mental?

Fem dos anys de projecte «**What's up! Com vas de salut mental?**» i ho fem amb més centres, més alumnes i més professors.

«**What's up! Com vas de salut mental?**» promou la intervenció d'un testimoni en primera persona als centres educatius, i també ofereix recursos als joves i professors per millorar el procés de sensibilització en temes de salut mental.

Com a novetat, aquest any el material s'ha ampliat a 11 unitats didàctiques i hem intercalat sessions de visita del testimoni en persona i en vídeo per poder arribar a més joves.

L'Organització Mundial de la Salut ens alerta de l'increment d'aquesta realitat entre els menors de 18 anys. La problemàtica existeix, i ara mateix l'ocultació és l'estratègia més comuna de la meitat dels joves que estan passant per aquesta situació, que no fa més que agreujar el problema. **L'estigma és la principal causa per la qual arriben tard o no arriben als serveis mèdics.**

DAVID SEGURA. Director de l'escola Pia d'Igualada
«Ha estat molt fàcil. Els materials estan molt ben

elaborats i molt ben organitzats. De la mateixa manera que afegim temes de conscienciació sobre medi ambient perquè som escola verda, hem afegit fàcilment poder parlar de salut mental. El professorat també hem après moltíssim sobre com acompanyar els alumnes, ja que han sorgit preguntes que no sempre podíem respondre».

VIVIANA CHIGNE, activista

«Participar en el projecte What's up!, per a mi ha estat una experiència molt gratificant, pel fet de poder informar a persones que poden o no passar per un problema de salut mental i en qualsevol cas poder ajudar, també a desmentir diversos estereotips. Que aquesta informació no sigui llunyana sinó des de la meva pròpia experiència m'ha fet recordar amb fets que potser havia passat per alt i connectar més amb les meves emocions».

**42 CENTRES DE
SECUNDÀRIA
2.600 ESTUDIANTS
AQUEST CURS
125 PROFESSORS
NOUS AQUEST
ANY**

Plans locals antiestigma

A Catalunya, la lluita contra l'estigma està incorporada en la tasca de moltes organitzacions i persones del sector de la salut mental. Per això, és indispensable en la consolidació de la lluita contra l'estigma la promoció de lideratges compartits i avançats al nostre territori. En aquest sentit, cal desplegar, descentralitzar i fer protagonistes de la lluita contra l'estigma i la discriminació els actors i elements que es conjuren en un entorn concret.

Durant el 2017 hem posat les bases dels futurs plans locals a Granollers, Urgell-Segarra i Berguedà, que seran desplegats durant aquest any.

Un Pla Local Antiestigma (PLA) és un partenariat entre organitzacions i institucions d'un mateix territori, decidides a acabar amb l'estigma i la discriminació per raons de salut mental, que inicien col·lectivament un treball regular per tal de definir, planificar i executar accions, activitats i projectes efectius de lluita contra l'estigma amb continuïtat en el seu territori.

Programa d'ajuts per a entitats

Un any més, Obertament ha premiat projectes antiestigma que diferents entitats locals van posar en marxa durant el 2017 i hi ha col·laborat econòmicament, donant suport i acompanyant.

A través de les metodologies de contacte social i de TLC3 —*targeted, local, credible continuous contact*— hem fomentat experiències positives en diferents col·lectius: joves, mitjans de comunicació, àmbit sanitari i laboral.

90 %

**DELS PROJECTES
HAN MILLORAT
ACTITUDS I
COMPORAMENTES
ESTIGMATITZADORS**

13

**PROJECTES
EXECUTATS
DURANT EL 2017**

Neix Obertament Balears

3 Salut Mental —aliança de les entitats Gira-Sol, Estel de Llevant i Es Garrover, que des de fa 20 anys treballen en l'àmbit de la salut mental a Mallorca—, amb la col·laboració i l'experiència d'Obertament, implanta a les Illes Balears una acció continuada de lluita contra l'estigma en salut mental.

Una de les primeres accions d'Obertament Balears ha estat la formació metodològica dels professionals de 3 Salut Mental i la preparació d'activistes antiestigma. Tot sempre amb el mètode i l'experiència d'Obertament. A partir d'aquí i durant el 2018, de la mà de nous activistes, s'incidirà especialment en col·lectius que poden ser determinants en aquest procés: els mitjans de comunicació i el sector sanitari.

Obertament, amb la Global Alliance Against Stigma

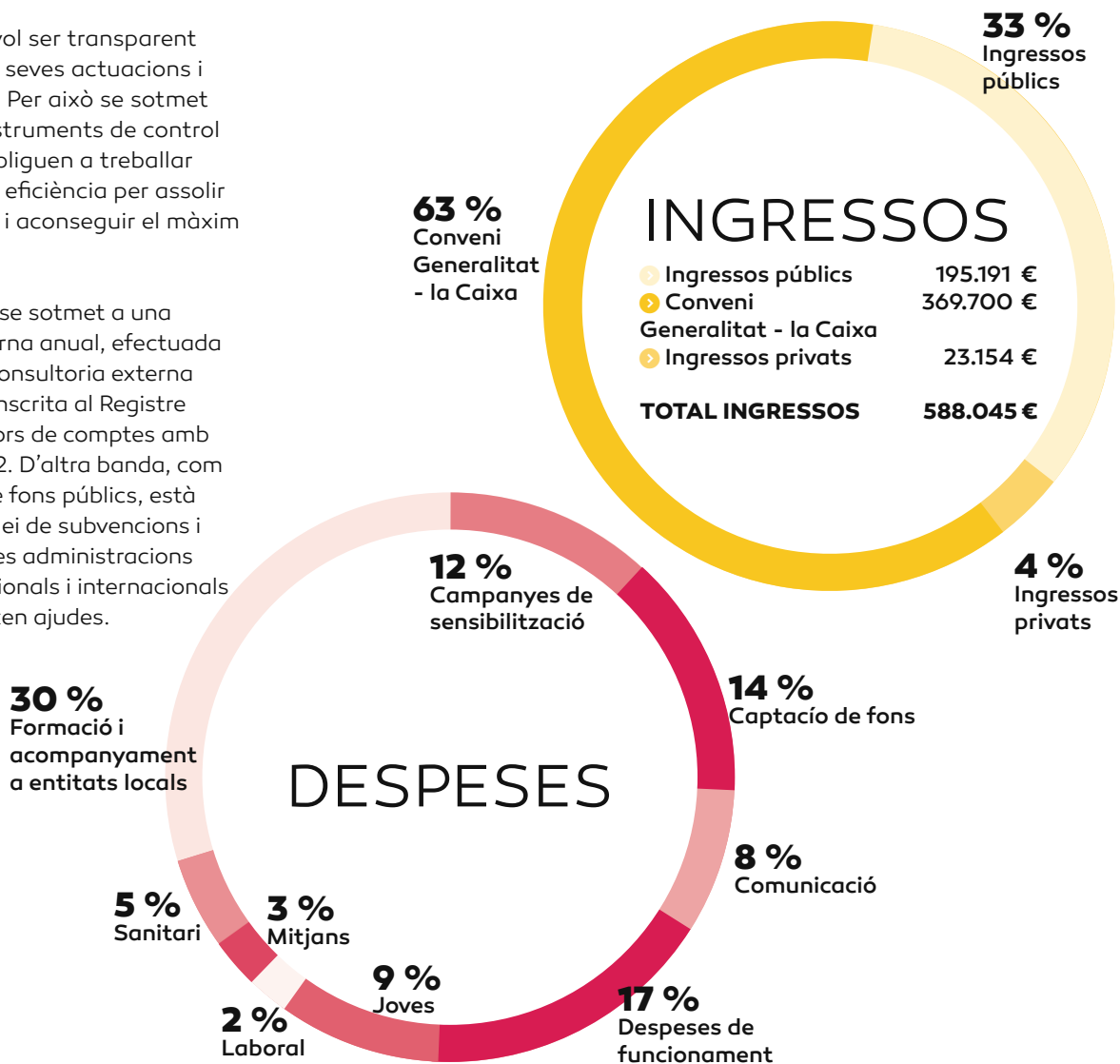
Obertament va estar present a la 8a conferència internacional «Together Against Stigma: Overcoming Barriers in Minds and Society» a **Copenhaguen del 18 al 22 de setembre de 2017** en la qual els principals projectes de tot el món vam compartir i discutir quines han de ser les línies de treball específiques per combatre prejudicis i estereotips de la salut mental a escala global.

En aquesta ocasió, Obertament va poder presentar projectes propis i es va posicionar així com a experiència referent en la creació de metodologies efectives per fer caure l'estigma de la salut mental. Els projectes presentats durant la conferència van ser el dirigit a joves «What's up! Com vas de salut mental?», la formació i l'apoderament de l'activisme en primera persona, i l'Observatori de salut mental i mitjans.

TRANSPARÈNCIA I DADES ECONÒMIQUES

Obertament vol ser transparent respecte a les seves actuacions i pressupostos. Per això se sotmet a diferents instruments de control i codis que l'obliguen a treballar amb eficàcia i eficiència per assolir la seva missió i aconseguir el màxim impacte.

D'una banda, se sotmet a una auditoria externa anual, efectuada per **AUDIT7**, consultoria externa independent inscrita al Registre oficial d'auditors de comptes amb el núm. S-1522. D'altra banda, com a receptora de fons públics, està subjecta a la llei de subvencions i al control de les administracions públiques nacionals i internacionals que concedeixen ajudes.

Ronda Sant Pere, 28-30,
entresòl C
08010 Barcelona
931123717

obertament@obertament.org
www.obertament.org

obertament
 obertament_salut_mental
 noalestigma
 obertament

ENTITATS FUNDADORES

ALIATS ESTRATÈGICS

